

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Non-Commercial 4.0. International License

Schimbări și convenții lingvistice în *netspeak*

Dr Alexandra TOMA

Cross-border Faculty, Dunarea de Jos University of Galati, Romania

Abstract

This paper presents a synthetic view on the linguistic changes that Romanian undergoes in *netspeak* and sheds light on the virtual environment conventions that help build meaning in cyberspace. The study goes through all linguistic layers, starting from the use of punctuation, graphical and phonetic alterations to morphosyntactic adaptations, as well as lexical and semantic trends. The pragmatics of the environment is also tackled, by presenting the most important *netspeak* conventions that combine text and image to generate meaning: emojis, gifs, and memes, and exploring their possible pragmatic functions, as resulted from the current state of the research in the field. The examples presented in the paper are taken from instant messaging applications.

Key words: electronically mediated properties, emojis, linguistic changes, *netspeak*

Introducere

Poartă către lume, mijloc de comunicare, colecție gigantică de texte, loc de întâlnire și de socializare, internetul a ajuns să ne domine viețile și să ne definească relațiile. În lipsa interacțiunii directe, fără ca interlocutorii să se poată privi, fără să fie în același loc și să perceapă același context situațional și, mai ales, în lipsa limbajului nonverbal și paraverbal, cuvintele sunt cele care trebuie să recompună, sincopat, întregul mesaj.

Caracteristica principală a internetului, anume interactivitatea, are efecte importante la nivel lingvistic. Aflat la confluența dintre vorbire și scriere, limbajul internetului trece prin transformări notabile pentru a se adapta restricțiilor și posibilităților universului virtual. Această lucrare își propune să sintetizeze constatările literaturii de specialitate în acest domeniu, să prezinte principalele mecanisme de (re)construire a codului lingvistic în cyberspațiu și să analizeze atât cele mai importante schimbări ale limbii române folosite în mediul on-line, precum și convențiile lingvistice specifice *netspeak* care sprijină procesul de comunicare virtual. Vom porni de la aspecte legate de punctuație și ortografie și de la prezentarea succintă a unor trăsături distinctive din perspectivă lexico-sematică și vom încheia cu o trecere în revistă a câtorva aspecte cheie privind pragmatica *netspeak*, cu modalitățile sale specifice de expresie.

David Crystal face o comparație amănunțită între limbajul internetului și forma scrisă și cea orală a limbajului natural, concluzia fiind că *netspeak* seamănă mai mult cu limba vorbită prin faptul că mesajele necesită un răspuns cât mai rapid, au grad redus de persistență (în sensul că pot fi imediat șterse sau pot ieși din sfera atenției vorbitorilor prin derulare), la care se adaugă faptul că urgența și energia conversațiilor față în față se regăsește în mare măsură în limbajului internetului (Crystal 2004: 41). Totuși, dincolo de asemănări și deosebiri, limbajul folosit pe internet se constituie ca fiind distinct de cel natural, “speech + writing + electronically mediated

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Non-Commercial 4.0. International License

properties” (Crystal 2004: 48), întemeind, din unele puncte de vedere, conturarea unei “utopii a limbii universale”(Ghiu 2007).

În prezent, limbajul internetului poartă multe nume, fiecare propunând o altă perspectivă: unele sunt încărcate de parfum literar distopic, cum ar fi *netspeak*, *cyberspeak*, altele punctează diferite componente considerate esențiale pentru acesta: comunicarea mediată de calculator, discurs electronic, limbaj electronic, discurs scris interactiv (Crystal 2004: 17). Unii dintre termenii folosiți chiar semnaleză o intuiție - anume cea privind constituirea unei limbi aparte, care ar putea fi numită *netlish* sau *weblish*. În cadrul acestei prezentări vom prefera termenul *netspeak*, folosit de David Crystal, care subliniază atât oralitatea limbajului virtual, cât și modul cum acesta își dezvoltă propriile modalități de expresie, dar și pe cel de comunicare mediată de calculator/internet, care pune accent pe mediu și pe componenta tranzacțională.

Convențiile lingvistice tipice *netspeak*-ului se manifestă pregnant în cazul mesageriei instantanee, o formă de comunicare mediată de calculator care se apropie foarte mult de interacțiunea față în față. Astfel, limbajul MI este un exemplu de stil colocvial contemporan și devine un teren propice pentru manifestarea creativității lingvistice a vorbitorilor. Motivele manifestării accentuate a acestei creativități se leagă de caracteristicile mediului în sine, care implică întâlnirea dintre restricțiile comunicării scrise și imperativele celei orale.

Dacă ar fi să sintetizăm motivele definirii unor convenții lingvistice specifice *netspeak*-ului, am spune că acestea se pot referi la legea minimului efort (dorința de simplificare a limbajului pentru a scurta timpul de tastare), la considerente de ordin pragmatic (necesitatea contextualizării, conturarea forței ilocuționare, strategii de politețe virtuală etc.) și la nevoia de a adăuga o anumită coloratură stilistică comunicării (folosirea de artificii stilistice, un fel de “tropi virtuali”).

În expunerea caracteristicilor limbajului internetului, am încercat să sintetizăm principalele tendințe manifestate atât în mesageria instantanee, cât și pe rețelele de socializare. Ca observație generală, cu cât gradul de oralitate al limbajului este mai mare, iar relația dintre interlocutorii virtuali mai apropiată, cu atât mai mult se manifestă inovațiile lingvistice.

Modificări fonetice și grafice

O primă categorie de modificări este generată, cu precădere, de nevoia de rapiditate în scrierea mesajelor instantanee, în așa fel încât să existe un echilibru între inteligibilitatea mesajului și timpul de tastare, și de oralitate. Este de remarcat, însă, că există unele situații în care internații nu economisesc timp prin transformările operate, ci imită variante de scriere întâlnite anterior în comunicarea on-line sau își exprimă stilul și creativitatea.

Astfel, remarcăm schimbări legate de fonetică și grafie, cum ar fi renunțarea la diacritice și, ocazional, folosirea unor convenții fonice care să le înlocuiască în cazul în care înțelegerea mesajului este în pericol (*sh/j* sau *tz* înlocuiesc diacriticele ș și ț: *țzară*, *shi*, *najpa*, *tzi-am*, *asha*). Tot la nivel fonetic, se remarcă înlocuirea sunetului [k] cu litera k (*akas*, *fak*, *disk*), notarea grupului de sunete [ku] prin litera q (*ce ai faqt l ex?*, *la qnosqt?*), omiterea vocalelor (*nmdkt ajung*, *cnd/knd*), dar și a articolului enclitic –l (*prietenu'*, *netu'*, *vecinu'*), repetarea unor litere pentru a nuanța emoțional mesajul (*superrrrrr*, *mulțumeeeeesc!!!!*), așa cum subliniază și Gina Necula (2009: 251).

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Non-Commercial 4.0. International License

O tendință interesantă este scrierea cu majuscule, pentru a sublinia importanța anumitor replici, strategie care poate fi, în funcție de adaptarea la context, atât un artificiu stilistic inspirat, cât și o încălcarea a regulilor politetii în spațiul virtual, fiind considerată echivalentă cu tonul ridicat, nepoliticos.

Punctuația este folosită creativ, omisă atunci când normele o consideră necesară, dar folosită în exces atunci când comunicarea are nevoie de un plus de expresivitate. Semnul exclamării și punctele de suspensie sunt, de departe, cel mai intens exploatate ca strategii de redare a intensității emoționale și a ezitării (*Ce mișto!!!!, nu înțeleg ce vrea...*) și funcționează, în continuare, ca strategii viabile de comunicare, chiar în contextul în care sunt concurate de emoji-uri, redând în mod elocvent intonația.

Se remarcă de asemenea tendința de a folosi, în locul anumitor litere, cifre, cum ar fi în „133t speak”. Inițial, această strategie era o modalitate de a evita detectarea expresiei de către filtrele chaturilor și forumurilor, dar, ulterior, a fost preluată de către internații începători, din mimetism (Coja 2010:76).

Scrierea fonetică are deseori accente ludice, cum se întâmplă în mesajul, unde se imită accentul moldovenesc: *“Uîi, ia pi tini tricou di moldovian ca sî ti ochiascî ghini moldovenșili!”* (Stipiuc 2014: 6) sau în situațiile în care sunt transcrise cuvinte din limba engleză. Rodica Zafiu remarcă, în acest sens, sloganul „Keep in touch“, transcris „Chipintaci“: *„De esti satul de vorbe, / Dar nu poti nici sa taci, / Fa-ti cel mai mic cadou: / Pachetul «Chipintaci»“* (Zafiu 2001:117). Dincolo de artificiile fonetice și grafice remarcate mai sus, este evident că, în netspeak, nu se respectă deseori normele ortografice și de punctuație, ajungându-se astfel ca discuțiile pe chat sau pe rețelele de socializare să abunde în abateri grave de la regulile gramaticale.

Modificări morfosintactice

În plan morfologic, se remarcă un fenomen de asimilare morfologică a anglicismelor, prin aplicarea formelor flexionare specifice limbii române cuvintelor limbii engleze, cum ar fi în cazul folosirii desinenței românești de plural (*branduri, like-uri, spam-uri etc.*), câteodată și cu aplicarea alternanței fonetice (*bodyguarzii, kizii etc.*). Mai mult, se creează verbe de diferite conjugări din cuvinte englezești *a downloada, a uploada, a brandui* (inclusiv varianta cu alternanța vocalică a brândui), *a googleui, a shareui etc.*, rămânând totuși confuzii legate de pronunție (*/brand/* sau */brend/*) (Gioroceanu 2010). Astfel, se manifestă ceea ce Rodica Zafiu numea “elan derivativ”, care “nu poate fi stăvilat - și nu e lipsit de pitoresc și inventivitate” (Zafiu 2006).

Din punct de vedere sintactic, se constată două direcții cheie. Prima implică o simplificare pronunțată a comunicării, ilustrată de folosirea unor construcții sintactice reduse. Se respectă topica specifică limbii vorbite, iar ritmul rapid al discuțiilor online duce la o fragmentare accentuată a frazelor, transmise deseori prin intermediul mai multor replici. Astfel, apar „structuri bazate pe coordonare și mai puțin pe subordonare” (Coja 2010: 92).

A doua tendință presupune intercalarea sintaxei tipice mediului electronic, dintre care cea mai cunoscută este hashtag-ul, un cuvânt sau o frază precedate de semnul #, prin care se poate eticheta un conținut pentru a facilita căutarea cuvântului sau frazei respective și, în consecință,

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Non-Commercial 4.0. International License

gruparea acestuia / acesteia. Hashtag-ul introduce, în consecință, un principiu de organizare tematico-semantic care accentuează fragmentarea discursului în unități mici de sens.

Un alt element specific de sintaxă în mediul electronic, tag-urile sunt practic niște etichete virtuale. În sensul care ne interesează în cadrul abordării pragmatice a convențiilor lingvistice, acestea se implică o modalitate de apelare a unui alt utilizator, pentru a-l face atent la un anumit comentariu. S-ar putea spune că utilizarea tag-urilor este echivalentul chemării în viața reală a cuiva care nu e prin apropiere, un soi de strigăt virtual care atrage atenția respectivului că a fost implicat într-o conversație virtuală. Anticipând analiza pragmaticii netspeak, putem spune că folosirea tag-ului are o forță perlocuționară de nedisputat și că reprezintă un act de vorbire virtual.

Modificări lexico-semantic

La nivel lexico-semantic, netspeak-ul românesc se confruntă o adevărată invazie de anglicisme și prescurtări, cât și cu extinderi metaforice de terminologie. Astfel, textele abundă de cuvinte în limba engleză (cuvinte cum ar fi *reload*, *search*, *meet*), de așa-numitele “tehnisme informatice” (*computer*, *hard*, *soft* etc.) (Zafiu 2001: 87), de serii lexicale neologice (a accesa, a downloada etc.), cuvinte compuse prin juxtapunere (fișier text, așezare fișier etc.). Extinderi metaforice de terminologie se realizează fie prin împrumut lexical, situație în care originea metaforică este mai puțin evidentă (ca în cazul lui *mouse*), sau prin calchierea sensului, refăcându-se astfel traseul metaforic: *arhitectură*, *hartă*, *mască*, *rădăcină*, *virus*, *biblioteca*, *fereastră*, *meniu*, *pachet* etc. (Zafiu 2001: 89).

Pe lângă folosirea intensă a anglicismelor, se remarcă folosirea unor cuvinte des întâlnite în limbajul oral informal (Coja 2010: 86). Conversațiile purtate pe mesageria instantanee sunt deseori punctate cu regionalisme și elemente de argou, adevărate exemple de stil colocvial contemporan.

Un alt aspect important este utilizarea extinsă a prescurtărilor, a acronimelor și a abrevierilor. Mesageria instantanee conține multe exprimări prescurtate de tipul *fff ok*, *dc – de ce*, *cf – ce faci*, *fb – foarte bine*, *nb – noapte bună*, *scz – scuze*, *npc – nu ai pentru ce*, *brb – be right back*, *k – ca/că*, *vb – vorbim*, *sc – școală*. Acronimele din netspeak sunt, multe dintre ele, folosite internațional (*l8er – later*, *pls – please*, *2day today*, *tx – thanks*, *omg – oh my god*, *btw – by the way*, *w8 – wait*, *f2f – face to face*, *cul – see you later*) și sunt elementele care pot sugera că începe să se contureze un cod lingvistic aparte, cu propria terminologie și cu propriile reguli. Trunchierea este o metodă des întâlnită de abreviere. Prin apocopă, se păstrează segmentul de început al cuvântului: *fac* (facultate), *mulțu* (mulțumesc), *info* (informație), *lab* (laborator), *mess* (messenger), *pub* (publicitate), *web* (webcam).

Modificări pragmatice

În comparație cu interacțiunea față în față, principiul cooperativ enunțat de Grice devine mai important ca oricând în conversațiile virtuale. În lipsa colaborării dintre internauți, comunicarea în mediul electronic devine mult mai dificilă decât cea din viața reală, din cauza lipsei limbajului nonverbal și paraverbal, dar și din cauza anonimității interlocutorilor (în situațiile în care există o

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Non-Commercial 4.0. International License

astfel de anonimitate), care, așa cum remarcă David Crystal (2004: 51), poate facilita transmiterea de informații false.

Din punctul de vedere al maximelor conversaționale, se pot remarca următoarele:

- Maxima de cantitate poate fi deseori subminată în situațiile virtuale, în cazurile de lurking (camere de chat) și spamming (e-mail). Totuși, la nivelul codului lingvistic, tendința de a concentra cât mai multă informație în cât mai puține semne merge în direcția respectării acestei maxime.
- Maxima calității este foarte des încălcată, mai ales în acele situații în care identitatea este mascată sau când interlocutorii nu se cunosc (cum se poate întâmpla pe rețelele de socializare). Nerespectarea acestui principiu are loc în cazul tuturor formelor de comunicare mediată de calculator și este facilitată de faptul că internauții nu pot verifica cele mai multe fapte care le sunt comunicate. Pentru știrile care nu respectă acest principiu există și un termen consacrat: *fake news*.
- Maxima relevanței reprezintă chiar un principiu al netichetei, iar nerespectarea acesteia atrage câteodată sancțiuni. Termenul off-topic (prescurtat OT) se referă chiar la situațiile în care se încalcă această maximă și este invocat deseori de către internauți pentru a-și cere scuze pentru încălcarea regulilor de politețe de pe internet. Claudia Coja remarcă faptul că “organizarea discursului pe o structură de perechi adiacente salut/salut, întrebare/răspuns, ofertă/acceptare sau refuz etc. Există și situații care fac excepție, reprezentate de conversațiile în canalele IRC, acolo unde perechile adiacente sunt întrerupte de mesajele serverului sau replicile altor locutori decât cei implicați în respectiva conversație.” (Coja 2010: 99)
- Maxima manierei este, în cele mai multe cazuri, respectată prin însuși faptul că limbajul internetului este unui simplificat, concis, cu mare economie de mijloace. Totuși, deși netspeak-ul vine în întâmpinarea acestui principiu, contribuțiile internauților sunt deseori lipsite de claritate și de structură logică. (Crystal 2004 : 98-99).

Spre deosebire de situațiile din viața reală, cele virtuale prezintă importante carențe la nivel de context. Lacunaritatea contextuală este compensată prin mai multe convenții menite să exprime, chiar dacă mai puțin nuanțat decât în realitate, stările, atitudinile și emoțiile internauților, compensând caracterul auster și inexpresiv al mediului. Restricțiile temporale, spațiale și sociale se traduc în noi modalități de expresie, care fie se mulează pe limbaj, fie se situează în plan extralingvistic, reprezentând particularități ale comunicării mediate de calculator (emoji-urile, gif-urile și tag-urile).

Convenții lingvistice specifice netspeak

Convențiile lingvistice tipice netspeak s-au constituit la întâlnirea între text, context și imagine și sunt numite de David Crystal “proprietăți mediate de calculator” (Crystal 2004: 48). Această categorie este constituită din factori de expresivitate extralingvistici, care vin să completeze mesajul transmis prin text, adică : emoji-uri, gif-uri și meme. Vom analiza pe scurt fiecare dintre aceste elemente ale netspeak-ului, pentru a putea indica modul cum îmbogățesc inventarul codului lingvistic, în slujba sensului. Este de remarcat că, dacă elementele menționate mai sus

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Non-Commercial 4.0. International License

sunt specifice limbii române, așa cum este ea folosită în mediul virtual, emoji-urile, gif-urile, tag-urile și memele completează sensul indiferent de limba comunicării.

Cele mai cunoscute și răspândite convenții lingvistice netspeak sunt emoji-urile, care au avut o evoluție fulminantă: dacă la început reprezentau doar o serie complexă de strategii ortografice proiectate pentru a compensa lipsa intonației și indiciilor paralingvistice și presupuneau cunoașterea de către participanții la comunicare a codului care compune expresia, în prezent acestea pot fi selectate ca atare pentru a fi introduse în text și nu se mai limitează la expresii faciale care descriu starea emoțională a emițătorului.

Așa cum remarcă și David Crystal, „deseori prezența lor pare a avea funcție pur pragmatică” (2004: 38). Vandergriff (2013: 1) afirmă, în acest sens, că ideogramele nu traduc pur și simplu indiciile nonverbale ale comunicării față în față în textele comunicării mediate pe calculator, ci realizează o bogată gamă de funcții pragmatice, în funcție de contextul în care sunt folosite.

Astfel, cercetătorii le-au atribuit următoarele funcții relevante din punct de vedere pragmatic: amplificatori ai raporturilor sociale (Derks et al. 2007), expresii ale politeții, ca strategii de protejare a imaginii publice (Darics 2010) sau mărci ale forței ilocuționare – cum ar fi în cazul ironiilor (Dresner și Herring 2010).

Prin urmare, ideogramele nu pot fi considerate simple inserții ludice ale unor fețe vesele sau triste, ci trebuie privite ca făcând parte din mesajul transmis, ca acte de vorbire cu forță ilocuționară, care au rolul: de a furniza informații (indicând forța ilocuționară reală a unui act de vorbire), de a potența interacțiunile (în cazul strategiilor de politețe), de a exprima intimitatea (atunci când exprimă emoțiile vorbitorului) (Derks et al. 2007: 847).

Gama de ideograme ce pot fi folosite s-a diversificat recent foarte mult, incluzând pe lângă smileys și frownies tot felul de simboluri grafice care au rolul de a înlocui cuvintele. Folosirea acestei categorii de ideograme denotă creativitatea internautului în compunerea mesajului din elemente lingvistice și grafice.

Gif-urile (*reaction gifs*) sunt imagini animate care reprezintă o scurtă succesiune de mișcări, câteodată însoțite și de un mesaj textual. Există multe site-uri unde există o varietate de gif-uri pentru „a-ți exprima punctul de vedere”, așa cum precizează respectivele site-uri, iar de curând Facebook a pus la dispoziție o serie de gif-uri pentru mesageria instantanee încorporată. Componenta dinamică a gif-urilor presupune o componentă temporală, iar repetarea frenetică a scurtei scene “exclue sentimentul perfecțiunii, al finalității și al caducității din actul comunicării” (Veszelszki 2015: 144).

Din punct de vedere pragmatic, ele pot îndeplini aceleași funcții ca și ideogramele, cu precizarea că înțelegerea lor completă poate presupune cunoștințe legate de cultura pop (filme, politică, muzică etc.), implicând și un grad de competență mai ridicată din partea celui care le folosește. Un element specific gif-urilor este intertextualitatea pe care o implică integrarea acestora în mesageria instantanee, fiind o formă de citare (cu sau fără un text propriu-zis) care adaugă noi valențe mesajului scris. Se poate spune că, în cazul utilizării gif-urilor, interacționează mai multe planuri: planul discursului internautului, planul situației citate și planul textului care interpretează gif-ul (opțional), toate contribuind la definirea conținutului.

Memele în netspeak sunt unele dintre cele mai prolifiche modalități de comunicare și au rolul principal de a amuza interlocutorul, prin asocierea între text și imagine, „creând un

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Non-Commercial 4.0. International License

sentiment de apartenență într-o lume fragmentată (Shifman 2014: 342). Acestea pot fi considerate o nouă modalitate vizuală folosită pentru a comunica succint opinii și emoții (De la Rosa-Carillo 2015: 2). Potrivit lui Shifman (2014: 342), memele trebuie analizate în grupuri (*Scumbag Black Man*, *Disaster Girl*) și o mare parte din succesul acestora („viralitatea” și „memeticitatea”) poate fi atribuită măsurii în care acestea sunt rescrise, recreate și reinterpretate de către membrii comunității virtuale. Printre factorii de succes identificați de către Shifman se numără umorul, simplitatea și potențialul cooperativ. Cantitatea de meme care circulă în prezent pe internet este impresionantă. Totuși, desi numărul de meme posibile este imens, memele standard nu sunt atât de multe, acestea creând sentimentul existenței unei comunități într-o lume de altfel fragmentată (Shifman 2014: 342).

Din punct de vedere pragmatic, trebuie remarcat că forța ilocuționară a memelor se manifestă ca în cazul oricărui act de vorbire. Corelarea dintre imagine și text trebuie interpretată în contextul mai larg al comunicării, în relație cu replicile anterioare sau cu o situație exterioară mediului electronic, ele aflându-se, așa cum am discutat în cazul ideogramelor, în relații de simetrie, amplificare sau contradicție cu replica/contextul referitor la care sunt folosite. Posibilele lor funcții corespund, potrivit lui Grundlingh, actelor ilocuționare identificate de Bach și Harnish, care pot fi comunicative (constatative, directive, comisive și recunoașteri) și convenționale (efective și verdictive), concluzionând că cele mai multe funcții ale memelor pot fi grupate în cadrul categoriei constatativelor (Grundlingh 2017:16).

În ceea ce privește umorul memelor (nu glumele rupte de contextul conversațional, ci cele care, pentru a fi înțelese, sunt dependente de acesta), cel mai interesant aspect este, în cadru pragmatic, modul cum acestea direcționează interpretarea unei replici, amplificându-i forța sau sugerând contrariul.

Astfel, pragmatica netspeak este marcată de convenții lingvistice specifice mediului virtual, care dezambiguiază, completează și nuanțează informația transmisă prin text. Prin combinarea textului cu imaginea și, în cazul gif-urilor, cu animația, se poate confirma, amplifica sau contrazice mesajul transmis prin cuvinte, ceea ce face ca emoji-urile, gif-urile și memele să funcționeze ca niște “tropi” virtuali.

Concluzii

Limbajul internetului începe să se contureze ca o limbă aparte, care recrează și adaptează convențiile lingvistice la noul context comunicațional, creându-și propriile mecanisme de expresivitate. Oralitatea limbajului se îmbină cu restricțiile comunicării scrise, la care se adaugă limitările și proprietățile specifice mediului electronic. Pe toate planurile limbajului se remarcă o tendință de simplificare lingvistică, coroborată cu modalități de reconstruire a contextului situațional, emoțional și sociocultural, care presupun diverse combinații între imagini, text și animație.

Bibliografie

- Coja, Claudia (2010). *Particularități lingvistice ale conversației de tip chat*, București: Editura Universitară.
- Crystal, David (2004). *Language and the Internet*, Cambridge: Cambridge University Press.

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Non-Commercial 4.0. International License

- De la Rosa-Carrillo, Ernesto Leon (2015). *On the Language of Internet Memes*, 2015, <https://repository.arizona.edu/handle/10150/556817> (ultima accesare: 25.04.2021)
- Derks, Daantje, Agneta E.R. Bos, von Grumbkow, Jasper (2007). Emoticons and social interaction on the Internet: the importance of social context, în *Computers in Human Behaviour*, nr. 23, pp. 842-849.
- Dresner, Eli, Herring, Susan (2010). Functions of the Nonverbal in CMS: Emotions and Illocutionary Force, în *Communication Theory*, Volumul 20, nr. 3, August 2010, pp. 249–268.
- Gioroceanu, Alina (2010). Împrumut și creativitate lexicală în româna actuală: brand și familia lexicală, la http://cis01.central.ucv.ro/litere/activ_st/articole_anale_lingvistica_2010_bis/gioroceanu_alina.pdf (ultima accesare: 20.04.2021)
- Golato, Andrea, Taleghani-Nikazm, Carmen (2006). Negotiation of Face in Web Chats, în *Multlingua Journal of Cross-Cultural and Interlanguage Communication*, nr. 25, III, pp. 293-321.
- Ghiu, Bogdan (2007), Utopia limbii universale revine! , în *Atelier Liternet*, <https://atelier.liternet.ro/articol/4695/BogdanGhiu/Utopia-limbii-universale-revine.html>.
- Grundlingh, L. (2018). Memes as Speech Acts, în *Social Semiotics*, volumul 28, nr. 2, pp. 147-168.
- Necula, Gina-Aurora (2009). Utilizări aberante ale semnelor de punctuație și ortografie în comunicarea pe internet, <<http://www.diacronia.ro/ro/indexing/details/V374/pdf>>(ultima accesare: 29.04.2020).
- Shifman, Limor (2014). *Memes in digital culture*, Massachusetts: MIT Press.
- Stipiuc, Andrei (2014). Unelte și metode digitale în cercetarea comunicării mediate de calculator. Importanța corpusului online, în *Philologica Jassyensia*, An X, nr. 1 (19), pp. 591-600.
- Veszelszki, Agnes (2015). Emoticons vs. Reaction-Gifs Non-verbal Communication on the Internet from the Aspects of Visuality, Verbality and Time, în *Beyond Words. Pictures, Parables, Paradoxes* (András Benedek, Kristóf Nyíri), Peter Lang GmbH.
- Zafiu, Rodica (mai 2006). Brânduială?, în *România literară*, nr. 21, la <http://www.romlit.ro/index.pl/branduiala> (ultima accesare: 26.04.2021).
- Zafiu, Rodica (2001). *Diversitate stilistică în româna actuală*, București: Editura Universității București.
- Werry, Christopher C. (1996). “Linguistic and Interactional Features of Internet Relay Chat”, în *Computer-Mediated Communication: Linguistic, Social and Cross-Cultural Perspectives* [ed. Susan C. Herring], Amsterdam: John Benjamins Publishing Company.